

Rebecca Wolff

De beginners

Vertaald door
Wim Scherpenisse

Anthos|Amsterdam

Eind mei

Ik stond op mijn gebruikelijke plek achter de bar van het Top Hat Café, met gebogen hoofd, dacht na over het kwaad en smeerde boter op geroosterd brood. Vannacht heb ik over Onafhankelijkheidsdag gedroomd. Misschien sterf ik wel op die dag – dit jaar? Of anders wel volgend jaar, of over tweeënvertig jaar. Ik peil mijn reactie op het nieuws van mijn ophanden zijnde dood op een dag waarop vuurwerk tot in de verre omtrek het enige oriëntatiepunt is, waarop het decor bestaat uit een zwarte nachthemel met namaaksterren, gezien vanuit een ver achterovergebogen hoofd met een open mond die geluidloos ‘oh’ en ‘ah’ zegt. Ik zie het allemaal heel duidelijk voor me. Ik ben vijftien. Ik maak mezelf graag bang.

Mezelf – ik weet niet wie dat eigenlijk is.

De naaste droom die ik ooit heb gehad, ging over een huis en een veld. Ik stond bij het huis, onder een weidse hemel. Alles was technicolorblauw en -groen. Ik was naar het huis toe gegaan om mijn ‘beste vriend’, een soort grijnzende vogelverschrikker, te hulp te komen, want ze zaten achter hem aan. Hij werd beschuldigd van een moord met een bijl. Het grootste deel van de droom bestond eruit dat die strooien pop me over

een karrenspoor achternazat, een veld in joeg en me uiteindelijk te pakken kreeg toen ik op een hoog houten hek stuitte dat onder stroom stond. Dat alles onder een weidse, strakblauwe lucht. Bij dat hek deelde mijn vriend me, door zijn grijnzende tanden heen, een gemeenplaats mee. ‘Je beste vriend is je ergste vijand,’ zei hij, waarna hij de straf uiteenzette die ik voor mijn wandaad zou ondergaan.

Er is niets behalve wij tweeën onder die stralende hemel die zich in alle richtingen tot aan de horizon uitstrekt, en mijn akelig grijnzende vriend zegt dat ik nu onmiddellijk moet beginnen mezelf levend op te eten, te beginnen met de vingertoppen van mijn rechterhand, en dat mijn ingewanden bloot zullen liggen zodra ik mezelf helemaal op heb, en dan word ik binnenstebuiten gekeerd en moet ik helemaal overnieuw beginnen, dooreten totdat ik weer buitenstebinnen ben, en dan weer van voren af aan, tot in het oneindige, tot kotsens toe.

Maar zelfs dat is nog niet het ergste van mijn straf. Het is alleen maar het vlees van het vonnis. Als me wordt verteld wat het geraamte is, jaagt dat me de grootste angst aan, en ik word wakker met zo’n witheet gloeiende paniek en walging dat het me al die jaren is bijgebleven, al droomde ik dit toen ik nog bijna een kind was.

‘Je vonnis is,’ zegt de vogelverschrikker, ‘dat je telkens opnieuw de ergste nachtmerrie moet uitbeelden die ik ooit heb gehad – ik, je beste vriend. Ik zal nu toekijken terwijl jij jezelf opeet, wat ik tot nu toe alleen in mijn dromen heb gezien. Jij bent van nu af aan eeuwig het onderwerp van die nachtmerrie, niet ik.’

Is het een zonde, vraag ik me af terwijl ik de geroosterde boterhammen op elkaar leg, ze in tweeën snijd en de helften op een bordje schik, om te handelen in overeenstemming met je wensen terwijl je weet dat een van de gevolgen daarvan is dat de

mensen om je heen pijn en verdriet hebben? Of is het een zonde om dingen te wensen die pijn en verdriet veroorzaken? Of is dat hetzelfde? Of is het een zonde... impliceert de zonde... omvat de zonde meer dan de daden, gedachten of wensen van één mens? De zonde als zwevende willekeur van het bestaan, als een hoed die toevallig op je hoofd vliegt. Als dat zo was, zou het je vrijwaren van iedere persoonlijke verantwoordelijkheid.

Het verbaast me dat het me die eerste dag in het café niet opviel dat ze binnenkwamen, de Motherwells, Raquel en Theo, een goed uitzierend jong stel. Ik stond net een rekening op te maken bij de kassa toen ik boven het geroezemoes uit een opvallende stem hoorde, vol en diep. ‘Theo, dit geroosterde brood is zo droog als een heksentiet.’ Gevolgd door een lach die tegelijkertijd zenuwachtig en onbeheerst was, als van een meisje dat nog op is na bedtijd, beziel door het vuur van een nieuw uur. Ik keek in de richting van het ene tafeltje bij het raam, waar het zonlicht op bepaalde tijden van de dag te fel is, en zag haar zitten met een man, of misschien een opgeschoten jongen. (Theo is jonger dan zij, tenger maar sterk.) Zijn donzige haar was askleurig, vuilblond, en hij droeg een flodderige korte broek van een stof uit Guatemala of een ander ver land, sportschoenen en een T-shirt. Hij leek zich op zijn gemak te voelen in ons eenvoudige interieur. Op tafel tussen hen in een krant – zo te zien niet *The Valley Republican* – en borden met eieren met lichtoranje dooiers, nog onaangeroerd, geroosterd brood en koffie. Misschien wel het brood dat ik net had gesmeerd, helemaal opgaand in mijn werk. Danielle, het andere meisje, had hen ongemerkt bediend.

Ik werkte op sommige dagen na schooltijd en in de week-ends bij het Top Hat Café; dat was al zo sinds de dag dat ik der-tien was geworden en mijn vader het had geopperd. ‘Volgens

mij ben je nu oud genoeg om een zakcentje bij te verdienen, Ginger,' had hij gezegd, en ik had meteen een baantje voor mezelf geregeld, eerst als bordenwasster, toen als caissière, vervolgens als serveerster, en nu was me de allerhoogste verantwoordelijkheid toevertrouwd: ik mocht de zaak openen en sluiten. Ik was goed in alles wat ik had gedaan, maar vooral in het bedienen van de klanten. Ik kende de menukaart van het Top Hat Café al van jongs af aan vanbuiten omdat ik hier vroeger na schooltijd met mijn moeder kwam en milkshakes en patat kreeg. Ik wist vaak al wat mensen gingen bestellen voordat ze hun mond opendeden.

Die extra vijftientig dollar per week was niet de enige reden dat mijn ouders me hadden aangespoord bij meneer Penrose om werk te vragen. Ik geloof dat ze zich toen al zorgen maakten dat ik, zelfs op die jonge leeftijd, niet voldoende betrokken was bij het leven in onze kleine gemeenschap, bij wat er allemaal speelde. Ik wist bijvoorbeeld nooit wie de beste vriendin van wie was op school of wie er dat weekend een verjaarsfeestje gaf. Het kon me gewoon niet schelen, want ik had Cherry. Cherry wist al die dingen voor ons allebei.

Maar mijn ouders zaten me altijd op te porren om mijn boek weg te leggen en de andere kinderen op te zoeken. Ik moest maar eens naar het dorpsplein gaan, daar waren ze vaak na school. Ze vonden blijkbaar dat een beetje lol trappen nuttiger – gezonder, vruchtbaarder, normaler – was dan eindeloos in een plekje zon op het kleed in de huiskamer op mijn buik liggen met een stapel bibliotheekboeken en ondertussen pistachenoten pellen en opeten. Volgens mij dachten ze dat ik eenzaam was.

Ik las alles wat los en vast zat en speurde in de boekenrekken in de Agnes Grey-bibliotheek (opgericht met donaties van voornoemde douairière) regelmatig naar obscure Hollywood-biografieën, pikante romans uit de begintijd van de vrouwenemancipatie met heldinnen die hun kinderen verwaarloosden en hun

gynaecoloog 'naaiden', hele ritsen spionageromans met vaste macho-hoofdpersonen met namen als 'Jim Prodder', mannen die evenveel energie spendeerden aan hun sekstechniek (hij kon met alleen zijn tanden en zijn tong een druif schillen!) als aan spionage, álles van Jane Austen, wier scherpe blik voor de zwaarwegendheid van romantische verlangens ik zowel leerzaam als onderhoudend vond – eigenlijk alles waar 'roman' op stond en wat ging over een gezin, of een gedoemde liefde, of een mislukt leven, of een duister geheim, of een seksuele initiatie, of een reeks toevallige voorvallen die tot een crisis leidde.

En in het Top Hat Café vond ik nog iets wat bij mijn zeer brede smaak paste: de eigenaar, Penrose, beheerde een voortdurend bijgewerkte verzameling pornoblaadjes op een plank in de kast onder de wasbak op het werknemerstoilet. Ik zat daar vaak stilletjes met zo'n blaadje op schoot, soms tijdens pauzes, soms een hele poos na sluitingstijd. Na die clandestiene research was ik verhit en had ik een trekkend gevoel in mijn kruis, en zo maakte ik op een duizeligmakende manier kennis met een macht die ik misschien ooit zou bezitten, heel anders dan de nauwkeuriger omschreven esoterische machten waarin ik me in mijn afzondering bekwaamde. Dit was een macht die alleen in aanwezigheid van een ander kon worden uitgeoefend.

De grote vrouw aan het tafeltje bij het raam kneep haar ogen half dicht toen er een baan zonlicht op haar gezicht viel, wat ik al een hele tijd had zien aankomen. Ze verschoof haar stoel om het zonlicht te vermijden, waarbij haar doordringende blik de mijne kruiste, en ze bleef me aankijken, stond op en kwam met haar bord met geroosterd brood naar de bar toe. Haar vriend volgde haar met zijn blik alsof hij naar een traag bewegend projectiel keek. Ik stopte twee nieuwe sneetjes in het broodrooster voordat ze iets had kunnen zeggen. Ze leunde op de bar, en om-

dat er niets belangwekkends meer te zeggen viel vroeg ze hoe ik heette.

‘Ginger?’ herhaalde ze. ‘Hm, dat past goed bij je. Ik heb altijd bewondering gehad voor Ginger uit Gilligan’s Island, die zelfs na jaren op dat onbewoonde eiland haar glamour nog wist te bewaren. Hopelijk heb ik je niet in verlegenheid gebracht, ik weet dat roodharigen niet graag het middelpunt van...’ Haar zin eindigde in gemompel en ze draaide zich met een ruk om en keek naar de man die naar ik aannam haar partner was.

Ik nam haar nauwkeurig op. Je ziet tenslotte niet elke dag iemand die nieuw voor je is. Ze leek me op de een of andere manier rijk, bedacht ik, ondanks haar nonchalante kleding; misschien kwam het doordat ze een onwrikbaar vertrouwen uitstraalde dat ze mijn aandacht waard was. Ik concludeerde dat ze op doorreis waren. In de zomer en de herfst krijgen we af en toe mensen die niet in een van de meer toegankelijke plaatsen hier in de buurt terecht kunnen, meestal gezinnen die daar tevergeefs een hotel hebben gezocht. Ik raapte mijn moed bij elkaar en vroeg haar onomwonden wat het doel van hun reis was.

‘Nou,’ zei ze, en ze keek weer om naar Theo, die nu de krant doorbladerde, ‘we zijn niet op reis. We hebben net een huis gekocht. We zijn jullie nieuwe burens, de Motherwells – Raquelen Theo.’ Ze sprak haar achternaam uit alsof die uit haar mond geklonk, zoals een koning tegen je zou zeggen dat hij Onderdaan heette. Koning Onderdaan. ‘Het huis naast de middelbare school, aan Route 7. Kom na schooltijd maar een keer langs, als je zin hebt. Ik teken wel even een plattegrondje. We zijn hier al twee weken en we hebben nog geen enkele keer bezocht gehad.’

Ik was verrast, zowel door de uitnodiging – waar had ik die aan verdiend? – als door hun tot nu toe onopgemerkt gebleven aanwezigheid, maar nog groter was mijn teleurstelling dat ze

had gegokt of, nog erger, ervan úft was gegaan dat ik nog naar school ging. Ik beschouwde mezelf graag als leeftijdloos.

Ik was vijftien, maar had nog een kinderlijk vermogen om dingen te geloven – sommige mensen noemen dat naïviteit, maar ik zie het liever als een positieve eigenschap, een gave – en ik bezat een bijpassende honger naar verschijnselen om in te geloven. Dat soort gretigheid neemt af naarmate je volwassener wordt. Zelfs nu al, nu ik dit verhaal vertel – hoewel ik nog niet eens meerderjarig ben –, daalt de last van de volwassen verantwoordelijkheid op me neer en aanvaard ik de banaliteit van de werkelijkheid, het merkbaar doorslaan van de weegschaal naar de kant van de eenvoudigste verklaring. De eenvoudigste verklaring voor een verschijnsel is gewoonlijk de juiste. De juiste verklaring is de eenvoudigste. Een spook is een koude luchtstroom over de huid, een door neuronen tot leven gewekte gedaante in het duistere uur van de slaap. Een gedachtelezeres is in het beste geval iemand die meer oog voor detail heeft dan de meeste mensen, die openstaat voor ingevingen. In het slechtste geval is het een oplichtster. Een heks is een vrouw die een paar vijanden heeft. Is dat eenvoudig genoeg als verklaring? Zeg het maar.

Raquel vertelde me een keer, toen bijna alles al voorbij was, toen ik al zo vaak naar haar gezicht had gekeken dat ik het nauwelijks meer zag, dat iemand eens tegen haar had gezegd dat ze een modderige, bruine aura had. Een toevallige ontmoeting met een paranormale genezeres uit Kopenhagen in een bar in Lissabon. De vrouw had Raquels verstilde gezicht tussen haar gladde handen genomen en het vervolgens zachtjes losgelaten alsof ze haar wilde wegsturen, afduwen als een bootje van de oever. En toen Raquel het me vertelde lachte ze, maar ik zag het

doorzichtige bruine net over haar heen vallen, het belemmerde de bewegingen van haar kaak en haar mond vulde zich met het stoffige spul.

Ik verliet het café die avond zoals altijd om halfzeven, nadat ik de bar en de tafeltjes nog één keer had afgeveegd, de bankbiljetten uit de kassa soort bij soort had gelegd, elastiekjes om de stapeltjes had gedaan en ze in de kleine safe in het magazijn had opgeborgen, het licht had uitgedaan en eerst de voordeur vanbinnen op slot had gedaan en vervolgens de achterdeur achter me. Ik beschaamde het in mij gestelde vertrouwen niet.

Mijn fiets stond waar ik hem had neergezet, waar ik hem altijd neerzette: tegen het hek bij de vuilnisbakken met hun openstaande deksels, dikke weeskinderen die haverhout wilden. Terwijl ik naar huis reed, dacht ik aan de nieuwkomers. Voor zover ik me kon herinneren waren er nooit eerder nieuwe mensen in Wick komen wonen. Maar kon dat wel waar zijn? Ik nam aan dat er wel mensen waren weggetrokken en ijlings teruggekomen – mijn eigen vader bijvoorbeeld, voordat Jack werd geboren – maar dat telde niet echt. Dat was net zoiets als een strikvraag bij een wiskundequiz voor eersteklassers: hoeveel is twee plus twee min twee?

Betekende dat dat ik nog nooit iemand had ontmoet die ik niet al mijn hele leven kende? Ik nam aan dat dat zo was, tenzij je de pasgeborenen meetelde, die blèrend arriveerden en korte tijd later ingebakerd aan de bewoners van het dorp werden getoond.

Dit waren mijn eerste volwassenen.

Raquel was zevenentwintig, maar ze had evengoed negentien of vijfendertig kunnen zijn. Geen even getal. Haar gezicht was langwerpig en haar ogen waren groen en smal als kano's. Nie-

mand weet ooit wat je bedoelt als je het over groene ogen hebt. We zijn dan geneigd te denken aan smaragden, groene verkeerslichten of gras met de kleur van weilanden en open plekken (twee van haar lievelingswoorden). In dit geval was het een groen als van mos, korstmos, de grond in het bos aan het eind van de zomer die op het punt staat bruin te verkleuren. Meer benijdenswaardig groen dan groen van nijd. Nu zie je haar duidelijk voor je terwijl ze in een spiegel kijkt zoals sommige mensen naar de lucht, zich niet bewust van de persoon van haar waarnemer maar altijd erkentelijk voor een compliment. Maar nooit goed toegerust om er adequaat op te reageren.

Haar haar was bruin. Ze was lang, bijna zo lang als Theo. Ik herinner me dat we een keer langs de spiegel boven liepen, in haar slaapkamer aan de achterkant, toen ze ons spiegelbeeld in het oog kreeg. ‘Moet je kijken hoe broodmager je bent, Ginger,’ zei ze, en ze schoof haar arm om mijn middel en hield me vast. Maar ik bestudeerde het behang, dat er erg oud uitzag en was voorzien van een patroon van boeketjes korenbloemen, realistisch weergegeven tegen een onrealistische, ivoorkleurige achtergrond.

‘Het kan zijn dat je nog niet in de volle bloei van de puberteit bent, maar het is waarschijnlijker dat je gewoon zo bent. Een bonenstaak, een slanke den – al die termen die inhouden dat je nooit de ellende van vrouwen met meer “vrouwelijke” vormen zult hoeven doorstaan.’ Ze wriemelde met haar opgestoken vingers om de aanhalingstekens aan te geven. Ik betrapte me erop dat ik naar de rondingen van haar borsten onder haar T-shirt stond te staren.

We stonden roerloos voor de spiegel, en ik zag dat ze zich in de fractie van een seconde dat het stil was opgelaten begon te voelen. Ze zocht alweer naar iets om te zeggen. Voor Raquel bestond er geen samenhang tussen uitspraken, tussen verhalen.

Het universele ruilmiddel bij ons in Wick. Daarom vulde ze de stiltes met zenuwachtig gebabbel. 'Als je met iemand voor een spiegel staat, word je gedwongen jezelf samen met diegene te bekijken en te besluiten hoe dat voelt. Te erkennen dat je in de een of andere relatie tot elkaar staat: kleermaker-klant, zusbroer, moeder-bruid, of twee naakte mensen die ontucht hebben gepleegd en nu opnieuw, maar ditmaal beter, rechtopstaand, naar hun partner moeten kijken. Dat wordt meestal beschouwd als een emotioneel moment: de snikkende moeder strijkt het haar van de bruid glad, de ogen van de minnaars vinden elkaar met hernieuwde begeerte en ze gaan weer naar bed.' Ze lachte om zichzelf en we wendden ons af van het beeld van onze eigen versmelting.

Die avond thuis ging ik naar mijn kamer, waar ik aan mijn huiswerk begon in afwachting van het moment dat mijn moeder ons aan tafel zou roepen, mij van boven en mijn vader uit zijn stoel voor de televisie, waar hij naar het nieuws keek en een dutje deed. Ik had nooit zoveel tegen mijn vader te zeggen, maar ik wist wat hij graag zou willen dat ik zei. Het kwam me voor dat hij volmaakt was, of althans volledig, onverzettelijk. Ik wist dat hij van me hield. Dat voelde ik op korte afstand, het straalde op me af vanuit zijn leunstoel, zijn plaats aan de eettafel of het aanrecht in de keuken, en soms zelfs vanaf zijn rommelige werkplek op de drukkerij, waar hij een folder neerlegde voor een uitverkoop bij de schoenenzaak.

Ik hoorde mijn moeder beneden roepen. We aten die avond lamskoteletten, en dus weet ik dat er ook erwtjes, aardappelpuree en muntsaus op tafel stonden. Diepvrieserwtjes, instantpuree en saus uit een glazen pot; het doel heiligt de levensmiddelen. Wat zouden we nog meer kunnen wensen? Mijn moeder had een hekel aan koken – ze 'gaf niet om eten', ze 'zou het zon-

der doen als het zou kunnen' – ook al zei ze dat nooit hardop; ze mompelde het zachtjes voor zich uit als ze het gele vet van een rauwe kippenborst verwijderde of een bittere komkommer tegen haar roze duim vakkundig in plakjes sneed boven de slakom. Ik ben haar dankbaar dat ze inzag dat ze haar opgroeiende dochter al die jaren goed te eten moest geven.

Na het eten had ik moeite om me op mijn huiswerk te concentreren. Ik moest leren voor een proefwerk Frans, een kort opstel afmaken voor Engels en een eindproject voor geschiedenis afronden, maar geen van die drie verdichtte zich in mijn hoofd zodanig dat ik er de nodige aandacht aan kon schenken. Ik overwoog Cherry te bellen, wat ik bijna elke avond deed, soms alleen maar om mezelf van vervelender bezigheden af te houden, maar ik had een vreemd gevoel, een ongewoon woordeloos, ruimtelijk gevoel dat ik me in werkelijkheid nog meer wilde afzonderen dan anders, geen enkele voelspriet wilde uitsteken. Geen woord wilde ik schrijven of zeggen, zelfs geen beweging maken, de stilte in mijn kamertje niet verstoren, waar de bureaulamp een kleine felle lichtcirkel op schriften en opdrachtvellen wierp en het verder halfdonker was in de schemerachtige blauwe schaduw die door de gordijnen voor mijn ramen drong. Buiten stierf het voorjaar een bekoorlijke dood. In de tuin wreven krekels hun poten tegen elkaar en verderop in de straat blafte een hond. Alles leek gestold en zelf leek ik te midden van al die stagnatie te zweven, maar tegelijk voelde ik me vreemd rusteloos. Het leek alsof ik werd geacht naar buiten te gaan en de verstilling te doorbreken, iets te veranderen. Moest ik de tuin in rennen, schreeuwen en met mijn armen en benen kronkelen 'als spaghetti', zoals we tijdens gymles moesten doen, als tegengif tegen een zittend leven? Of moest ik naar de videotheek fietsen en een film huren, iets wat mijn moeder

leuk zou vinden, en er samen met haar naar kijken met een grote schaal popcorn tussen ons in op de bank? Dat was een van de manieren waarop ik haar kon verdragen. Maar daar was het al te laat voor. Want terwijl ik dit allemaal had bedacht was het helemaal donker geworden, en voordat ik het wist had ik mijn deur op slot gedaan en lag ik op mijn rug op bed, met mijn broek naar beneden en mijn benen gespreid, en zocht ik met mijn middelvinger voorzichtig naar iets waarover ik tot dan toe alleen maar had gelezen.